

הירחון הישראלי לבונלות

בול ליובל מכון וולקני

25.10.1971

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

9-10
1971

מעוניין בחליפין

EXCHANGE WANTED

N. SIVARAJAN
6/64 Senkupta Street
Paramakudi, Rammad District,
Madra State
Soth India

★

G. GUNASAKAR
5/426, Jawaharlal Street,
Paramakudy, Ramand District,
Tamil nadu (State)
SOUTH INDIA

★

AJIT VISHNU RANADE
725 (old) Sadashiv Peth,
Poona 30, Poona
Maharashtra State
INDIA

★

G. SANTHANAKUMAR, M.Sc.,
Lecturer in Zoology,
G. Venktaswamy Naidu College,
Kovilpatti, Tirunelveli District
Tamil Nadu
SOUTH INDIA

★

DINESH D. BHANUSHALDI
G. G. Road
Jalaram Nivas 2nd floor
Mulund Bombay 80
INDIA

★

M. S. VASEIR
Qr. No. 7/B, Street No. 28,
Sector no. 4,
Bhilai Steel Plant,
Bhilai Nagar (MP),
INDIA

★

KLAUS GERHARDT
P. O. Bok 100-ZC-OO
Rio De Janeiro, GB
BRASIL

★

STEPHEN N. CANDE
5169D Gull Court
Beale AFB, Ca 95903
U.S.A.

★

EDWARD M. MIDVALE
2020 West Hadley St.
Phoenif, Rrizona 85009
U.S.A.

★

ANTON STEICHELE
D — 3501 Buchenhagen 1
Lange st. 20
GERMANY D.B.R.

Mr. RONALD CORBEIL
2144 Rue Preville
Lasalle 660, Quebec
CANADA

★

Mademaiselle Michelle Galloni
Place de l'Eglise, 20 Olmeto
FRANCE

★

JUAN E. ROMO
Chacabuco 782
Marcos Juarez (Cba.)
REPUBLICA ARGENTINA

★

NATALIO R. FAUR
Virrey Liniers 71, Bs. Aires
ARGENTINA

★

JUAN MEZA RAMON
Armas 972
Lawton — Habana 7
CUBA

★

CROMBE JOOS
81, Av. de Koekelberg
Braxelles 1080
BELGIQUE

★

M. ALAIN GNNOCCHI
2 rue. Stephene Mony
Residence Bel Air A4
Saint Germain -en-Laye
FRANCE

★

Monsieur Portleau Roland
Beaupréau'ug,
FRANCE

★

Jeanne-Marie BERGER
4 impasse Curie
59 Fourmies
FRANCE

Mademoiselle Musqua Maryjane
Hotel de Ville, 80 — HAM
FRANCE

ERIC MAKOWSKI
896 Kemptén
Auf Sem Buhl 2
WEST-DEUTSHLAND

★

HANS FRANK
9023 Karl-Marx-Stadt
Charlottenstrabe 32
GERMAN—DDR

★

GUNTER LEDER
1 Brlin 41
Gritznerstr. 4
WESTERN BERLIN

★

R/Alfredo Quesada R.
Porto-Rico Ct.
ESCAZU
PORTO-RICO

★

CARLOS MARTINEZ CASTRO
Chacon apt. 111 e/Habana
& Aguire, Habana 1,
CUBA

★

RiMiguelj Humberto Gonza'lez
Calle 74 apt. 3701-37-39
San Gtonio de Ios Banos
Habana
CUBA

★

ORI FERENC
PECS
Moricz zs. Tér 14,
HUNGARY

★

IGNACIO GUTIERREZ
Box 1-2205
Guadalajara Jal.
MEXICO

★

José Ramon ARIAS Hernandez,
Cardenas é Hidalgo 104 Norte,
Ciudad Obregon, Sonora
MEXICO

★

JASZAROKSZALLAS
Tinodi u. 13.
HUNGARY

★

FEKETE HURE
Budapest, XII. Zer.
Viss Jaous alt. u. 47
HUNGARY

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly • Fédération des Sociétés Philatéliques Israéliennes

בטאון התאחדות אגודות הבולאים בישראל

Editor: ARIE LYNN
9, Kahanstam St., Tel-Aviv, Israel

העורך: אריה לין
המערכת: רח' כהנשטם 9, ת"א

SEPTEMBER—OCTOBER 1971

No. 9—10 (70)

אלול תשרי תשל"א

CONTENTS

International exhibition in Israel	3
Israel new issues	4—5
Israel stamps after the devaluation	6
Editions and figures	7
Errors on register — labels	8
Revival facts on "six day war" philatelic	9—12
Bangla Desh — independence issue	13
Judaica	14—15
Giuseppe Garibaldi	16
New catalogs	17
Miscellaneous	18—19
Society activities	19

אפשרה התערוכה בישראל

גורלה של תערוכת הבולים הבינלאומית, העתידה להתקיים בישראל ב־1973 נחרץ סופית בבירת הונגריה, במסגרת קונגרס פי"פ, בתערוכה הבינלאומית שהתקיימה שם. בישיבה מיוחדת של פי"פ (הפדרציה הבינלאומית לבולאות) הוחלט על לוח האירועים החברתיים שיערכו בשנתיים הבאות בחסותה של הפדרציה. כיוון שרשימת התערוכות הוצעה כבר לפני כשנתיים וישראל לא נכללה בה, היה צורך לשכנע את נציגי המדינות חברות הפדרציה שבאופן יוצא מן הכלל תיכלל ישראל ברשימת המדינות שתקיימנה תערוכות בינלאומיות בשנים הקרובות, וזאת בהתחשב בשנת ה־25 לקיוב המדינה. באותה שנה תתקיים התערוכה הבינלאומית בתורקיה והיה איפוא, הכרח לאשר שתי תערוכות בשנה אחת, דבר שאינו מקובל.

בתוכן

3	אפשרה התערוכה בישראל
5—4	חדשות הבולאות בישראל
6	הוחלפו כל בולי הזכרון
7	מהדורות בולים שמכירתם הופסקה
8	טעויות בתוויות רישום
12—9	מלחמת ששת הימים באספקלריה בולאית
13	לבנגלאדש בולים עצמאיים
15—14	יודאיקה
15	תערוכות
16	ג'וזפה גריבלדי
17	קטלוגים
19—18	פרפראות

כדי להשיג את האישור המקוה שיגרה התאחדות אגודות הבולאים בישראל (במימון ממשלתי) שני נציגים מישראל: משה ויגוצקי וד"ר הקסטר חברי הוועד הפועל של ההתאחדות. השניים שבו ארצה לאחר שאומנם הצליחו להשיג את החלטת הפי"פ לטובת התערוכה בישראל. למזלנו, היו ארצות ערב מיוצגות על־ידי מצריים בלבד שנתמכה על־ידי תורקיה, שמסיבות שונות לגמרי היתה מעונינת לדחות את אישורה של התערוכה בישראל ב־1973 — השנה שאוקרה תארח תערוכת בולים בינלאומית. אפשר, כמובן, להבין את תורקיה בנימוקים שלה, שכן מטעמים טכניים עשויים אספנים מסויימים לא לשלוח את מוצגיהם לשתי תערוכות בשנה אחת.

31 נציגים הצביעו בעד ישראל, 5 נמנעו ו־2 הצביעו נגד. תוצאות הצבעה היו כאלה שנתקבלה החלטה לטובת התערוכה בישראל. היא תתקיים, איפוא, בדצמבר 1973.

נוף ישראל בנוקום סנולי ערים

15, 18, 50, 88 אג'.
 בולי הנוף צויר בדי ג. רוטר
 שילד ו. ליפמן לפי צילומי נוף.
 זו הסידרה החמישית של בולים
 מן המניין, שיחליפו, בהדרגה את
 בולי סמלי הערים.

הסידרה יוצאי גם צמדדים הפוכים
 וקונטרסים, כפי שהופיעו פעמים
 אחדות בבולים האחרונים.

בול לשרה בוקר

ישובי הנגב לא מצאו עדיין בי-
 טוי נרחב בבולי ישראל, אולי
 משום שעדיין לא הונפקו אצלנו
 בולים לכבוד מילניום של ישר-
 בים ורק... לכבוד יובלות וכאלה
 אין בנגב. מספר בולינו כבר הוקר-
 דשו לנוף הנגב וכוה יהיה גם
 בסידרה החדשה של הבולים מן
 המניין. ברם, הפעם הוקדש בול
 הנגב „בהסתר" לשרה בוקר. הבול

סידרת סמלי הערים הגדולה,
 המצויה במחזור זה זמן רב, תהיה
 לפי בקרוב בסידרה חדשה של
 בולי-נוף אשר ופיעו, בדומה ל-
 בולי הסמלים בהמשכים.

בולי סמלי-ערים שייכים ל-
 סידרה הקבועה, המכונה „הסיד-
 רה מן המניין" שבוליה נועדו
 לשמש את לקוחות הדואר ל-
 ביול חברי-דואר למשלוחים. גם
 סדרת בולי-נוף, החדשה תהיה
 סידרה „מן המניין" ואולי יפה
 יותר ופחות תשעמם מסידרת ה-
 סמלים. הרעיון בהנפקת סידרת
 הסמלים היה לא רוע בהחלט, ארי
 לם ראשיתה של הסידרה עוד ב-
 1965 ואין ספק שהגיע הזמן ל-
 החליפם.

כיוון שהדואר נוהג להדפיס
 בולים „מן המניין" בכמויות בל-

גליון „הפוכים" — אזל

הצמדדים והפוכים כגליונות
 שלמים אולו ואינם עוד במכירה
 בשרות הבולאי. יתכן שהיתה
 דרישה מוגברת לקונטרסי-בולים
 העשויים מגליונות אלה, היה צו-
 רך להפסיק את מכירת הגליונות
 ולעשות מהם קונטרסים. כך או
 אחרת — הגליונות אינם במכירה
 עוד ולא לה שרכשו גליונות כאלה
 מתוך תקוה שיתייקרו בכמה
 מאות אחוזים, כפי שקרה לגליו-
 נות בולי רעב, שיחק המזל — שני
 הגליונות עולים עתה כ-40 ל"י.

חותמת זכרון לדוד בן גוריון

בערך נקוב של 15 אג', המראה
 נוף פראי של הנגב יוטבע בחו-
 תמת מיוחדת בסניף דואר בשדה-
 בוקר, אומנם שדה בוקר אינו מו-
 פיע בבול, אולם הזוהמת המיוחדת
 „תכשיר" אותו כבול שהוקדש
 לשדה-בוקר.

שלושת הבולים האחרים בסיד-
 רה „מנוף הארץ" הוקדשו לכינרת,
 לראש-פינה ולעכו. משום מה יוחר-
 תמו בירושלים ולא בירושלים להם
 הוקדשו הבולים. הערכים הם:

תי מוגבלות ובמהדורות חרות,
 בהתאם לצרכים, הפוכים בולים
 אלה לבלתי מבוקשים ומצויים
 בשפע אצל רבים. פרט לבולי
 „דואר עברי" שאף הם היו סד-
 רה „מן המניין" (ומנית) אין עוד
 תקדימים שבולים כאלה התייקרו
 אייפם בצורה ניכרת. בולי-הנוף
 החדשים יופיעו ב-25 באוקטובר
 עם הופעת החלק הראשון של

אנו מודיעים בצער על פטירת חברנו
גוסטב וייסלברג ז"ל
 משתתפים באבל המשפחה
 אנודת סוחריו הבולים בישראל

בול ליובל „נכון וולקני“

שנה להיווסדו. המאורע יצוין כאמור בבול-זכרון מיוחד שיוט" בע בחותמת בית-הדגן.

וילקנסקי הוא בן הרב אליעזר יהושע מאישישוק, פלך וילנה, פולין. הוא עצמו למד בישיבת טלז ואחר-כך מדעינת-טבע, פי-לוסרפיה וכלכלה. שמו נודע כ-אגרונום ופובליציסט.

ב-1908 עלה וילקנסקי ארצה וניהל את החוות החקלאיות בבך שמן ובחולדה. ב-1921 הקים את תחנת הנסיונות החקלאית וניהלה עד פרישתו ב-1951.

וילקנסקי היה ממייסדי המכון ללימודי החקלאות של האוניברסיטה העברית ושהקים ברחובות והיה פרופסור לכלכלת המשק החקלאי. פירסם הרבה מאמרים וספרים בענייני חקלאות והתיישבות וכן בענייני ספרות.

הכול צוייר בידי האחים שמיך מת"א. יום ההופעה — 25.10.71

דואר ישראל עסק בימים אלה, יחד מאי פעם, בהכנת בולים חדשים, שכן מרבית הבולים שהיו במלאי הוצאו מן המזווז כתוצאה מן הפיחות. עתה מורגש מחסור בבולי זכרון ויעב"רו כמה חודשים עד שניתן יהיה למלא את החסר וכמובן להחליף את אחרוני הבולים מלפני הפיחות שנשארו במחזור. (סמלי ערים וסדרת דואר אוויר).

בול הזכרון הצפוי בשבועות הקרובים הנקדש ליובל ה-50 ל"מכון וולקני" לחקר החקלאות בבית-הדגן, הבול, בערך נקוב של 1 ל"י קשור במפעלו של יצחק וילקנסקי (אלעזרי וולקני) מ-מתכנני ההתיישבות החקלאית בארץ-ישראל. המכון לחקר החקלאות בבית-הדגן נקרא על-שמו "מכון וולקני" והשנה מלאו 50

גוסטב וייסלברג אינו

עתונאי ובתקופה מסוימת היה כתב הדין של עתון וינאי ידוע. וייסלברג היה בעל אופקים רחבים ותחומי התעניינותו מגוונים היו. בשנים האחרונות סבל ממחלה קשה שריתקה אותו לעיתים קרובות למיטתו ובעטיה נפטר.

למניח היו ידידים רבים בכל שכבות הציבור. משרדו היה בבחי"נת "בית וועד לבולאים". בתקופת כהונתו כיו"ר אגודת סוהרי היבולים היה זה "תור הזהב" בפעילות האגודה. הוא השתתף בקביעות בישיבות התאחדות אגודות הבולאים וייצג בכבוד את אגודתו, וזאת תוך אהדה גמורה של צבור הבולאים. על אף שהיה נגוד אינטרסים בין האספנים לבין הסוחרים. איש אהוב ויקר על כולם היה ותבל שאיננו.

אריה לינדנבאום

הוד ריח שקשה להשלים עם ה-אבידה.

המנוח נולד בצ'רנוביץ שבגבולות מדינת רוסיה לאחר קום ה-ממשלה. מאז עסק בסחר בולים. במשך שנים היה יו"ר אגודת סוחר הבולים בארץ. לפני מלחמת העולם השני, בעודו באירופה היה

אור ליום ראשון של ראש ה-שנה הלך לעולמו גוסטב וייסלברג — אחת הדמויות הפעילות בקרב הציבור הבולאי בארץ.

ג. וייסלברג היה מאותן הדמויות שכאשר אתה נזכר בו אינך יכול שלא להזכר במעשים הנעלים שהמנוח נהג לעשות למען הפרט ולמען הכלל. יפה-הואר היה ובעל

השתתפותנו הכנה

בצער המשפחה

על מות חברנו

גוסטב וייסלברג ז"ל

התאחדות אגודת הבולאים

הוחלפו כל בולי הזכרון הפיחות ייקר כרובית בולינו

מאת אריה לין

בחלים אלה נמכרים לפי השער החדש והגביהם אין אפשרות של ספקולציה במחירים. אשר לבולים מן המניין וסידרת דואר אוויר שנשארו במחזור, אפשר, כמובן, לעשות עליהם עסקאות לא מבוטלות. אומנם, ובולים אלה אינם מבוקשים ביותר, כי הציבור "שבע" מהם, אולם אין ספק שהקונה אותם בשער החדש של הדולר, כאילו קנה אותם בהנחה של 20 אחוז, (דבר שנמנע מן הבולים האחרים, שהפצתם הופסקה). ייתכן שאפשר היה להשאיר במחזור סידרת זאת אחת במקום שתיים. אני מרשה לעצמי לתשוב בכשרים ולהניח שהשרות הבולאי לקח בחשבון שאומנם יהיו גילויים של ספקולציות בבולים אלה, אך גם הדואר ייצא נשכר מכך שכן הוא יצליח למכור עוד כמות ניכרת של בולים כאלה שממילא יוצאו בקרוב מן המחזור ללא כל קשר עם הפיחות.

אחרי הפיחות מורגשת עליה גדולה במחירי בולינו, ועדיין קיימת נטייה לעלילה. המשפיע העיקרי על השוק המקומי, הן ההומנויות מחו"ל. לגבי האמריקאים — בולינו אף זלו במעט.

קטלוג חדש לבולי ישראל

מהדורה חדשה של הקטלוג לבולי ישראל בהוצאת "תחביב" בעריכת צבי פכטר, מהדורה 1972 (עם שינויים שלאחר הפיחות) הופיעה בימים אלה. הקטלוג סוקר את כל בולי ישראל בצורות האיסוף השונות, לרבות על גבי מעטפות עם ציון מחירי השוק כפי שנרשמו בשבועות שלאחר הפיחות. לגבי מרבית הבילים ציינו מחירים גבוהים ביותר מ-20% לעומת המחירים שלפני הפיחות. רק במקרים בודדים, כמו בולי שנת 57-58 לא מופיעות עליות במחיר. בולים אלה, במיוחד על גבי מעטפות צוינו במקרים אחדים ב-50% פחות מן המחיר הנומינלי ב-1957.

שנת 1971 מופיעה בסימן של עליות גדולות. במיוחד הבולים שהוצאו השנה מן המחזור — תקופה קצרה לאחרי הופעתם, בשל הפיחות. הכוונה לבולי שביעות שעלו קרוב ל-100% ובשער דומה עלו בולי "הפועל", אמנות ויום העצמאות. גם גליונות "צמדים הפכים" התייקרו מאד: שני הגליונות שהופיעו בחודש מאי התייקרו ביותר מ-100%.

הקטלוג מהודר מאד, מופיע בפורמט גדול על גיר משובח בעברית ובאנגלית. מחירו 3.5 ל"י.

הבולאות אינה שונה מכל ענף מסחרי אחר במדינה וסחר הבולים עומד בשורה אחת עם כל מוצרי יצוא או יבוא, חשובים אחרים. ברור, איפוא, שלשינויי שער הדולר במדינה יש השפעה ישירה על מחיר הבולים בארץ ובעולם. הפיקוח על סחר הבולים במדינה הוא בעל אופי שונה מכל פיקוח אחר על סחורות שבמלאי הסיטונאים והקימעונאים. במקרה שלנו אין אפשרות לפקח על המחירים של בולים שבידי הסוחרים והדבר היחידי שהיה בידי השרות הבולאי לעשות הוא הוצאתם מן המחזור של מרבית הבולים שהיו במחזור הדואר עד ליום הפיחות.

מסיבות טכניות לא ניתן כמובן להוציא מן המחזור את כל הבולים שבאשנבי הדואר ומחסני השרות הבולאי ולכן הופסקה המכירה של כל בולי הזכרון ולשימוש השוטף הושארו רק בולי דואר אוויר וסידרת בולי סמלי הערים הנמצאים זמן רב במחזור ולא היה חשש לספקולציות גדולות בבולים אלה, שכן הביקוש לבולים אלה הוא אפסי. הסחר המקומי יכול היה להתנהל ללא שינויים, אולם לא כן הסחר במטבע זר. כל אלה שקנו אצלנו בולים בדולרים היו מקבלים כמובן תמורת כל דולר בולים בערך נקוב של 3.5 ל"י אחרי הפיחות הם מקבלים ליים בולים תמורת אותו דולר בשווי נקוב של 4.20 ל"י. מכאן, שאילו היו במחזור בולים מלפני הפיחות יכול היה הסוחר האמריקאי, למשל, לקנות אותם בארץ לפי שער הדולר החדש, כלומר כ-20 אחוז פחות מאשר היה קונה לפני הפיחות ועל-ידי כך להוריד את מחיר הבולים בשוקי העולם, ממש כ-20 אחוז.

עצם הורדת מחירי בולים בחו"ל לא חמורה כל כך, שכן מסחר זה נתון לעיתים לתנודות, אולם המדובר להורדת מחירים של בולים מן הסוג שסוחריו חו"ל יכלו לקנות בשער החדש של הדולר לעומת אותם בולים שקנו לפני הפיחות ודבר זה פירושו גרימת הפסד מיידי של 20 אחוז לסוחרים. צורה זו של הורדת מחירים בהחלט אינה רצויה לדואר ישראל ולכן לא היה מנוס אלא להפסיק מיד את הפצת הבולים שבמלאי השרות הבולאי והדואר.

מבולי הזכרון נמצאת עתה במחזור סידרת בולי מועדים תשל"ב שהופיעה ב-24.8.71 (אחרי הפיחות).

בולים שמכירתם הופסקה

סוגי הבולים	הערך הנקוב	יום ההופעה	תאריך הפסקת המכירה	הכמויות שנמכרו
עצמאות תש"ל	0.12 ל"י	6.5.70	31.8.70	1,488,000 —
" "	0.15 ל"י	"	"	1,438,000 —
" "	0.80 ל"י	"	"	700,000 —
זכרון לחללי צה"ל תש"ל	0.55 ל"י	"	"	927,000 —
מקוה ישראל	0.40 ל"י	"	"	1,383,000 —
" "	0.80 ל"י	"	"	711,000 —
שמורות הטבע	0.02 ל"י	21.1.70	31.12.70	3,045,000 —
" "	0.03 ל"י	"	"	2,758,000 —
" "	0.05 ל"י	"	"	1,957,000 —
" "	0.06 ל"י	"	"	2,069,000 —
" "	0.30 ל"י	"	"	1,417,000 —
מועדים לשמחה תשל"א	0.12 ל"י	7.9.70	"	10,981,000 —
" " "	0.15 ל"י	"	"	3,973,000 —
" " "	0.35 ל"י	"	"	1,232,000 —
" " "	0.40 ל"י	"	"	1,415,000 —
" " "	0.60 ל"י	"	"	1,108,000 —
אולימפיאדת השייט	0.15 ל"י	8.7.70	30.11.70	1,350,000 —
" "	0.30 ל"י	"	"	1,272,000 —
" "	0.80 ל"י	"	"	840,000 —
קרן היסוד	0.40 ל"י	"	"	1,385,000 —
מטוס ערבה	1.— ל"י	"	"	1,265,000 —
לוי אשכול	0.15 ל"י	11.3.70	"	2,553,000 —
עזרא ונחמיה	0.80 ל"י	7.9.70	28.2.71	1,016,000 —

שוברי תשובה

בין לאומיים

שוברי תשובה בין-לאומיים חד-שים הופיעו ב-25 ביולי השנה. השובר החדש נמכר ב-90 אגורות.

תחביב

קמלוג בולי ישראל

בעריכת צבי פכטר

מהדורה מיוחדת — 3.5 ל"י

המסורתיות לקראת ראש השנה.

בול אחר שמהדרתו היא מעל הממוצע הוא בול אשכול ז"ל. בול זה נמכר במהדרה של יותר מ-2.5 מיליון עותקים.

אגרות אוויר חדשות

בראשון באיגוסט תוכנסו ל-תוקפם תעריפים חדשים למש-לוחי דואר הבילות לחו"ל. תעריפים אלה נקבעו בהתאם לתנאי חיות החחשות של איגוד הדואר העולמי. לפי הנחיות אלה עלו תעריפי איגרות אוויר לחו"ל ו-שוברי תשובה בין-לאומיים. ב-18 ביולי הופיעו שתי אגרות חד-שות — לאירופה — 40 אגורות ולשאר הארצות — 50 אגורות. האגרות הן בצבע חדש.

11 מיליון בולי מועדים

השרות הבולאי הביא לפירסום רשימת בולים וכמויות שנמכרו בתקופה שבין יום העצמאות (6.5.70) ועד לבול "עזרה ונחמיה" שהופיע בספטמבר 1970. ברשימה גדול המהדרה של כל בול כ-שהמספרים מעוגלים לאלף הקרוב. לפי הנתונים נמכר בול מר-עדים לשמחה בערך בקרב של 12 אג, במהדרה של 10 מיליון ותשע מאות ששים ואחד אלף עותקים. אין זה שיא, כי היו לנו שנים ושבול כזה נמכר ב-מהדרה של 13 מיליון. תפוצתם הגדולה של בולי מועדים היא תוצאה של משלוחי הברכות

טעויות בתויות רישום

מאת מיכה סנדר

R	מרכז למחקר גרניני-סורק Merkez Lemehqar , Gar'ini-Soraq 0829	T	R	דואר נע חוף אשקלון Doar Na Hof Ashqelon 00168	T	R	דואר נע חוף אשקלון Doar Na Hof Ashqelon 00383	T
R	י"א JAFFA 08096	T	R	תל אביב-יפו TEL AVIV - YAFO 41753	T	R	תבית-תל אביב-יפו TABIT - TEL AVIV-JAFO 01789	T

המדונה של מלטה

למלטה בולים רבים בנושאים דתיים. לבחירתו של מנהיג מפלגת העבודה, דום מינטוף לראש הממשלה אין כל השלכה על המשך הנפקתם של בולים במדינות דתיות, ובימים אלה צוינו שם שני אירועים קאתוליים בשני בולים כל אחד: מאה שנה להכתרת יוסף הקדוש כפטרון הכנסייה ו-50 שנה להכתרת "מדונה הנצחונות" בעיירה סנגליה.

לפי המסורת נמסר הפסל היפה של המדונה לכנסיית סינגליה ע"י קברניט שייטת בשנת 1632, כאשר זה נכנס למפרץ בחפשו מחסה לאונייתו בפני סערה. המסורת מוסיפה שכל פעם שניסתה השייטת לעזוב את מקום מבטחה, היה מגז האויר הולך ומחמיר. אחד התפקידים שהיה על הקברניט למלא במסעו, היה העברת הפסל של המדונה למסדר הפ-

רנציסקנים באפריקה הצפונית, ורק לאחר שמסר אותו לידי אנשי המקום בסינגליה (במקום אפריקה) יכול היה לעזוב את המפרץ במזג אויר נאה. מאז מכבדים מאד תושבי המקום את המדונה ופונים אליה בכל עת צרה.

בשנה שחלפה היינו עדים למספר טעויות דפוס, בעיקר בכתיב בתויות הדאר הרשום.

הבולטת שבהן, שלפי דעתי אינה טעות דפוס אלא טעות כתיב, היא הטעות המופיעה בתויות של "המרכז למחקר גרעיני שורק". בתויות מופיעה המלה "גרניני" במקום המלה "גרעיני" כלומר ה"ע" נשכחה.

טעות אחרת מופיעה בתויות "דאר נע חוף אשקלון" הפעם הטעות היא בכתיב הלועזי. עד היום הופיעה המלה "אשקלון" לפי הסתים הצרפתי המקובל ASHQELON, אולם עכשיו, משום מה, נשתרבה האות C למלה וקיבלנו את הצורה ASCHQELON וכמוכן שאי אפשר עתה לבטא את המלה כראוי.

טעות שלישית אירעה בתויות אשר הופיעה ב"תערוכת "תבית". פעם הופיעה המלה "יפו" באותיות לטיניות לפי ההגוי האנגלי, כלומר "JAFFA", אחר כך הופיעה "יפו" באותיות לטיניות לפי ההגוי העברי כלומר "YAFO". אולם בתערוכת "תבית" יצרו גם כלאיים משני ההגויים, כך שקיבלנו צורה מזוהה של המלה "יפו" כלומר JAFO.

השתתפותנו הכנה בצער המשפחה

על מות הבולאי הותיק

דולפי הכטר ז"ל

בולי לב

כולחנות ששת הימים באספקלריה בולאית

מאת אריה לינדנבאום

מדינה ערבית כלשהי. מאותו היום החלה מתיחות מה גם בשכבות הרחבות של הצבור, שכן במטה הכללי של צה"ל נתגבשה הדעה שיש להתחיל בגיוס כללי של חיל המילואים ויחידות ההלוץ גויסו כבר ביום ה-17 לחודש מאי. כותב שורות אלה גויס ב-19 במאי ואולם עדיין לא היה זה גיוס כללי. המילואים בהמוניהם החלו מתר-יצבים כיומיים מאוחר יותר. מכאן ואילך החלה התכתבות ענפה בין המגויסים למשפחותיהם ובכך נפתח פרק מיוחד באוסף בולאי של מלחמת ששת הימים.

מה באוסף „ששת הימים“

קשה להקיף את שפע הפריטים הבולאים שנוספו לאספנינו במלחמה זו. כל הבא לסקור את ימי המלחמה מבחינה בולאית חייב לשים סייג למירב הפריטים השייכים לנושא. לפי כך ניתן לראות מספר פרקים מוגדרים באוסף ששת הימים:

- א — הדואר הצבאי שפעל בימי הכוננות והמלחמה;
- ב — חותמות-דואר ערביות המציינות את היום האחרון לפעולת-הדואר הערבי לפני הכיבוש;
- ג — חותמות דואר ישראל והממשל הצבאי ובולים שנוספו לאחר המלחמה, בהקשר עם המלחמה והשטחים החדשים.
- ד — פריטים דואריים ופילטליים למחצה שנוספו בעת המלחמה ואחריה;
- ה — דואר שעוכב בשל המלחמה.
- ו — דואר שבויים ודואר האוכלוסיה האזרחית בשטחי הכבוש, שבהעברתו עסקו מג'ידוד אדום והצלב האדום הבין-לאומי;
- ז — דואר או"ם;
- ח' — פריטים בולאיים שנוצרו כתוצאה מיחסן של מדינות זרות אל ישראל, בעקבות המלחמה;
- ט' — פריטים בולאיים שנוצרו כתוצאה משבושים במרכזי מיון בחו"ל.
- י' — מעטפות-טיסה מיוחדות ובכורה;
- יא' — דואר באניות הלכודות בתעלת סואץ;

אם נחלק את כל החומר לפי חלוקה זו, נוכל להקיף את הנושא כולו. חובה לציין שהמדורים שהוכרנו כאן אינם שווים בהיקפם ובודאי שלא שווים אצל כל האספנים, שכן חלק מן החומר הוא נדיר ופריטים לא מעטים הם בבחינת „סוליסטים“ שימצאו בודאי רק אצל אספנים בודדים. מאידך-גיסא יש פריטים שכש לעצמם אינם נדירים, אולם בריכוז מקסימאלי של כל הפריטים של שייכות אחת, יתקבל אוסף נדיר למדי. להלן פירוט הפרקים השונים של האוסף:

לגבי אספן בולים המבקש את כל האספקטים הבר-לאיים של מלחמת ששת הימים ניתן לקבוע כתאריך „המוצא“ של הנושא את ה-15 במאי 1967. אלה ימים של הכוננות המבצעית שלאחר יום העצמאות 1967, כשהצ"ל התחיל בגיוס חלקי של חיל המילואים, עם היודע על פקודת הקרב מס' 1 של מצרים בהתימתו של מרשל עמר. בפקידה זו נאמר כי דרגת הכוננות בצבא תיעלה לדרגה העליונה, החל מ-15 במאי שעה 14.30.

באותו יום, ה-15 במאי חגגו המוני ישראל את יום העצמאות ה-19 של מדינת ישראל וכנהוג היה זה יום גדיש אירועים. הצבור הרחב לא הרגיש בכל מתיחות מיוחדת והכל היו עסוקים באירועי יום העצמאות. בכמה נאומים של שרי הממשלה שהושמעו ערב יום העצמאות היתה נימה של אזהרות המורות כלפי ממשלת סוריה שביזמתה פעלו חב-לנים נגד ישראל ואם מישו העלה על דעתו פעולה מלחמתית, חשב בודאי על פעולת תגמול נגד סוריה. התאורים השונים על נסיבות המלחמה בין ישראל וארצות ערב מעלים את האפשרות שעיקר הידיעות שהגיעו למצרים על כוננת ישראל לתקוף את סוריה סופקי ע"י ברית המועצות.

שרותי הביון הסובייטיים דאגו להפיץ ידיעות על ריכוזי צבא ישראל בגבול סוריה ובתוספת ידיעות שלוקטו מתוך נאומיהם של המדינאים בי-ישראל, נתקבלה בודאי תמונה שאמנם ישראל מת-כוננת להפעיל את צבאה נגד סוריה, שתותחיה לא הירפו להטריד את ישובי ישראל באותה שנה. נשיא מצרים גאמל עבדול נאצר, הורה לפלדמאר-של עמר להזיז את צבאותיו אל לב סיני וגבולה הדרומי של ישראל וליזום פעולת הרתעה וראויה כאחת נגד ישראל. צעדה זו של מצרים, שלווה בפירסום רב, לרבות שידורים ישירים בטלביזיה המצרית, עורר לא מעט את תשומת לבו של ה-מנהיגות הישראלית ובמיוחד של האחראים על הביטחון, אולם הצבור הרחב היה עדיין שלו ונתון כולו באירועי יום העצמאות.

לאורך גבולות ישראל מצרים והכניסה למיצרי טיראן היו פרושים כ-3400 חיילי כוח ההרום של האו"ם. כוח זה, שהיה מורכב מיחידות קטנות של צבאות מדינות נייטראליות, חברות או"ם, הובא ל-איזור בעקבות מלחמת סיני ב-1957. מפקדו של הכוח היה הגנרל ההודי ריקייה והוא שקיבל ב-16 במאי הודעה דחופה של המטכ"ל המצרי על דרישת מצרים לפנות את חיילי האו"ם מן המוצבים שבגבול ישראל —מצרים ולרכוזם בבסיסי רצועת עזה, שכן מצרים נכונה לפעולה צבאית נגד ישראל, במקרה שזו תתקוף

הדואר הצבאי

הגדולים, בעיקר, נמצאו מכתבים כאלה ולפיהם נתן לקבוע, "תאריכים אחרונים". דואר האן-יוניס — 5.6.67; עזה — 6.6.67; קונטרה — 7.6.67 וכדומה.

סעיף א' הוא מגוון למדי. מטעמי הצנזורה הצבאית לא ניתן לקבוע אלו מספרים של הדואר הצבאי היו בשמוש במסגרת חותמות ה"משולש", בימי המלחמה. במקרים בודדים היו יחידות שהשתמשו במקום ה"משולש" בחותמת מלבנית שכללה נוסח "יח" ד"צ" ומספר היחידה. בסעיף זה נכלל כל דואר עם סימני הצנזורה הצבאית, הן בצורת מדבקה מיוחדת והן בצורת חותמת עגולה עם מספרו של הצנזור. בפרק זה נכללים דבריי-דואר עם תוויות או חותמות של קציני הדואר של הצבא ובהן הערות על שיבושי הדואר כתוצאה מכתובת לקויה, שיהרור החייל, ערי-קה, שבי, מות וכו'.

דואר ישראל והממשל

דואר ישראל והממשל הצבאי הפעילו בהדרגה בתי-דואר בכל הישובים של האיורים הכבושים. איחודה של ירושלים צויין בפתיחת סניף דואר עברי בעיר העתיקה (5.7.71) ומאוחר יותר סניף נוסף ב"מגדל-דוד ופרוורי העיר. בחותמות ירושלים לא צויין "צה"ל" בעוד שבשאר החותמות באזורי הכבוש הוב"ל או האותיות "צה"ל. תאריכי פתיחת בתי הדואר היו: חברון — 9.7.67; בית-לחם — 10.7.67; רמאללה — 11.7.67; יריחו — 12.7.67; שכם — 13.7.67; עזה — 13.7.67; טול-כרם — 16.7.67; ג'נין — 17.7.67; חן-יוניס — 20.7.67; דיר-אל-בלח — 20.7.67; רפיח — 23.7.67; אל-עריש — 9.8.67; מגדל-שמש — 9.8.67; קלקיליה — 21.8.67; סלפית — 21.8.67; בית-ג'אלה — 23.8.67; בית סאחור — 23.8.67; טובאס — 24.8.67; ביר-זית — 27.8.67; אל-בירה — 29.8.67; ענבתא — 29.8.67; עתיל — 29.8.67; דייר-אל-גוסון — 29.8.67; דייר-די-בואן — 31.8.67; סילת-אד-דאהר — 31.8.67; יעבד — 3.9.67; קו-ניטרה — 16.10.67; יטה — 5.11.67; אט טייבה — 6.11.67; חוורה — 6.11.67; ג'בליה — 10.11.67; בני סוהיילה — 8.2.68; דורא — 16.4.68; חלחול — 16.4.68; קנטרה — 18.6.68; עוון — 5.9.68; ברכת-

ד. ט 564

אגד מכתבים לצה"ל

חותמת בית הדואר נבדק ונארז על ידי

תוויות מיוחדות. בעלות ערך בולאי צורפו אל חבית לות דברי דואר אל החיילים שהועברו באמצעות הברכה "אגד". אלה צוינו בנוסף: "אגד מכתבים לצה"ל. דבריי-דואר רבים בעת המלחמה הועברו למוענים עם חותמת הדואר הצבאי בלבד, בלא חותמת הדואר האזרחי, האחראי על העברת הדואר לאזרחים. הדואר הצבאי הבין-יחידתי צויין, בדרך כלל, בחותמות קציני-הקשר או משרדי קשר מרחביים, היהודיים ומאוחר יותר ע"י חותמות הממשלים הצבאיים בלבד, בלא חותמת ה"משולש" המקובלת על-פי הנהגה. פרק משנה, אך מכובד ביותר מבחינת היקפו, הן גלויות הדואר למיניהן שסופקו לחיילים בעת המלחמה ואחריה. קיימות עשרות גלויות שונות שסופקו לחיילים ע"י אירגונים ומוסדות שונים. להלן הסוגים הבולטים ביותר:

גלויות שסופקו ע"י הועד למען החייל; גלויות ב"הוצאת קצין היגוד ראשי לצה"ל; מיני גלויות של חיל הים על שלוחותיו; גלויות שהוכנו ע"י מוסדות שונים במיוחד עבור חיל השריון, פקוד דרום; גלויות מיוחדות של נח"ל; גלויות בהוצאת שק"ם, מועצות מקומיות, קרית מוצקין וקרית מלאכי "דבר", "דובק", "ליבר", "טמפו", "צדה", "עלית", מפעלי גייר חדרה, המוסד לבטיחות וגהות, המועצה לשווק פירות, משרד העבודה, אורט, חברת "נקה", חברות קבלניות ותעשיות, "חוסן לחייל" מטעם בנק הפועלים, גלויות לפצועי צה"ל ע"י עיריית באר-שבע וחוג אספני "יודאקה" ועוד.

חותמות "היום האחרון"

סעיף ב' מתייחס למיני מכתבים ומסמכים פוסטאליים שנמצאו בשטחים החדשים כשהם חתומים בתיאריך האחרון לפעולות הדואר הערבי בישובים הכבושים. אין להניח שאפשר לרכוש דברי דואר כאלה מכל ישובי השטחים החדשים, אולם בישובים

רם — 9.9.68; מעינות בניאס — 15.1.69; ד. נ. רמת הגולן — 13.5.69; אלינצ'יראת — 18.5.69; א-שייך — 29.6.70; ד.נ. בקעת הירדן — 14.7.70; גשר אדם — 15.7.70; גשר אלנבי — 15.7.70; שרם א-שייך (סוכנות דואר סוג ב') — 15.9.71; מרכז תעשיית ר/עזה — 12.10.71; נוסף לאלה נפתחו סניפי דואר זמניים להגל הג המולד, הג הפסחא (גריזים) והצערות השנתיות.

תוויות רישום

בשישה ישובים חלו שיבושים בכתיב של תוויות רישום וכבר ביום הראשון הוכנסו תוויות עם כתיב זהה לכתיב שבחוקתמות:

כתיב משובש	כתיב נכון
בית ג'אלא	בית גלא
דייר דיבואן	דיר דבון
בית סאהור	בית סהור
טובאס	טובס
דייר אל גוסון	דיר אל גוסין
סילת אד דאהר	סילת אהר

מספרים סודרים של החוקתמות

מיון במספרים הסודרים של החוקתמות, במיוחד בגדה, מביא אותנו בפני "נעלם" גדול, שכן השל"טונות אינם יודעים לספק אינפורמציה מספקת בעניין זה. כך, למשל, קשה לדעת בדיוק כמה מספרים סודרים הוטבעו בחוקתמות השונות ואילו ידוע שבמספר בתי-דואר השתמשו, גם ביום הפתיחה, בחוקתמות מס' 1, 2, 3, 4; בבתי דואר אחרים היו מספרים 1 ו-2; באחדים היה גם מס' 3 ובאחדים רק מס' 1. היו משרדים שבחוקתמיהם לא הוטבע כל מספר. חלק מן המספרים הסודרים הוכנסו לאחר פתיחת הדואר וחלק מאלה שזוכנסו בתחילה, הוצא ואינו עוד בשימוש. החוקתמות שהוטבעו בשרות הבר לאי נישאות מס' 1 או בכלל ללא מספר, כאשר גם לבית-הדואר אין מספר סודר בחוקתמת. בבית הדואר הורדוס בירושלים היו המספרים 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77.

פריטים דואריים למחצה

בפרק ד' מקומם של מיני פריטים יומיים שעיקרם היא דוקומנטציה של הנושא, כמו: חוקתמות מ"11 ביוני — יום הפסקת האש; יום הקונצרט החגיגי על הר הצופים, פתיחת הדרך לירושלים דרך לטרון, דואר צבאי שנשלח מסנטה קטרינה וכו'.

דואר שנועד לשטחים הכבושים

בפרק ה' כלולים דברי דואר שונים שנועדו לאוכלוסייה בשטחים הכבושים, ו"נתקעו" בשל המלחמה במרכז המיון בירושלים העתיקה. בדרי-דואר אלה עוקבו זמן מה ואחרי-כך מוינו והוחתמו בנוסף לחוקתמות ארץ המוצא, בחוקתמות דואר בירושלים המשוחררת וכן בחוקתמות דואר שהופעלו ע"י הממשלים במקומות השונים.

דואר באמצעות הצלב האדום (פרק ו')

הפרק העוסק בדואר שבויים ודואר האוכלוסיה האזרחית בשטחי הכיבוש, שבהעברתו עוסקים מגן דוד אדום והצלב האדום הבין-לאומי, כולל למעשה שלושה סוגי דואר: דואר שבויים, בעיקר ע"ג גלויות, דואר מחו"ל שנועד לאוכלוסיה האזרחית (שנשלח באמצעות הצלב האדום, בניגוד לדואר שנשלח זמן מה אחרי המלחמה באמצעות הדואר האזרחי), ודואר ע"ג טפסים של הצלב האדום (מגן-דוד-אדום או חצייה-הסהרה-אדום) בשימוש האוכלוסיה האזרחית. דואר שבויים נדיר מאוד וקיימים לפחות שלושה סוגים, מהם אחד שהיה בשימוש עיקרי. הכוונה ל"גלויה בשפה אנגלית וערבית. האחרות, שלא תאמו את התקנות הבין-לאומיות הן הגלויות של מגן דוד אדום (עם ובלי הסמל).

קיימים מכתבים מעטים שנשלחו ע"י אזרחים ב"ח"ל לקרוביהם בשטחים באמצעות הצלב האדום. סימן ההיכר: הותם הצלב האדום. הדואר ע"ג טפסים מיוחדים של הצלב האדום, מגן-דוד-אדום או חצייה-הסהרה-אדום הוא מגוון מאוד. קיימים טפסים שונים ואף חוקתמות שונות. ישנן מדינות שבושטותן טפסים חוקתמות משלהן, נוסף לחוקתמות הדואר. לעומתן יש כאלה המשתמשות בטפסים בין-לאומיים וחוקתמות מקומיות ואולם יש כאלה ה"משתמשות בטפסים וחוקתמות של הצלב האדום ורק החוקתמות הדואר היא מקומית. הטבלה הבאה מדגימה את סוגי הטפסים:

המדינה	מס' טפסים	מס' חוקתמות לא פוסטאליות	חוקתמות דואר
ישראל	1	1	יש
הצלב האדום הבין-לאומי	5	2	שונות
מצרים	1	2	יש
סוריה	1	2	אין
קטר	אין	אין	יש
אלג'יר	אין	1	אין
ירדן	אין	אין	יש

דואר או"ם

כוחות או"ם לאורך גבולות ישראל—מצרים קיימו סידרי דואר מאז 1957. החומר המעניין במקרה שלנו הוא זה שיש לו קשר כלשהו עם מלחמת ששת הימים. מכיוון שמכתבים שנשלחו ע"י כוח או"ם הם ללא בולים וחוקתמות דואר (בדרך כלל) קשה למצא חומר פוסטלי בעל חשיבות בולאית. עם זאת אפשר לצרף לאוסף את מיני המעטפות של המפקדות בעזה או ברפיח כשעליהן חוקתמות משרד עם תאריך מימות המלחמה. הדואר הרישמי של האו"ם הנשלח לצה"ל, הועבר ע"י רצים, לעומת זה במלחמה היו מרוכזים חיילי האו"ם בסביבת אשדוד ומכתביהם הוחתמו בדואר אשדוד. חומר כזה הוא דוקומנטרי למדי.

דואר באניות הלכודות בתעלת סואץ

הדואר המקומי שהתארגן ב־14 האניות שנלכדו מאז מלחמת ששת הימים, באגם הגדול והמר ש־באיזור תעלת סואץ (האניה ה־15 לכודה באגם תמסה) שייך אף הוא לאוסף ששת הימים.

במהצית השניה של שנת 1967 הניחו צוותי 14 האניות הלכודות יסודות לחינוך קשרים ידידותיים בין צוותי האניות. הם קבעו לעצמם איגוד בשם „איגוד האגם המר והגדול“ Great — G.B.L.A. „Bitter Lake Association

14 האניות משתייכות למדינות שונות מתוכן 3 מדינות מזרח־אירופה.

כדי להקל על עצמם את הבידוד הממושך משאר חלקי תבל נוהגים צוותי האניות השונות לבקר איש את רעהו. הם מתחרים בתחריטים ספורט, עורכים מסיבות משותפות וכד'. שהייה שראתה להם קצרה כבר נמשכת שנה חמישית. בין היוזמות השונות של הצוותים מעניין מאד כיצד הצליחו ליצור לעצמם דואר מקומי עם בולים מיוחדים. הרעיון המקורי הוא של הקפטן האירי קודרנה, מפקד האניה „לידניצה“ ששטה תחת דגל צ'כי. בהיותו בולאי נלהב תכנן הקפטן ואף צייר סדרת בולים מיוחדת במינה. על כל בול מופיעות ראשי תבות של ה„איגוד“ G.B.L.A. או המילים במלואן של שם האיגוד. במרבית הבולים שצייר מופיע נוסף לכתובת גם ציור, לעיתים היקוי לאחד הבולים הקיימים שהופיעו באותה שנה בעולם. כמו כן מופיעה על כל בול המילה „דואר“ וערך נקב. קיימות גם סדרות־זכרון. אחת בת 14 בול כשעל כל בול מופיע שם אחת האניות הלכודות. הבולים שוכפלו במכונת הכפלה פרימיטיבית על סיי פון האניה „מלמפוס“. בתום ההדפסה צבעו את הי בולים ביד בדיו או צבע שהיו מצויים באניות. הי מלאכה נעשתה בעיקר באונית „מלמפוס“ ו„לידניצה“. את שלל הבולים שהדפסו וצובעו חילקו לאחר־מכן במנות שוות בין צוותי 14 האניות.

ביסודם אין בולים אלה אלא תוויות שמטרתן להסב פעם נוספת את דעת הציבור למצב שנוצר עם כתימתה של תעלת סואץ ולכידתן של האניות בה. אין בולים אלה מוכרים עלידי U.P.U. את התוויות מדביקים עליגבי המכתבים היוצאים מן הי אניות המחתימים אותם בחותמות המיוחדות של כל אניה ואילו בפורט־טאופיק שבצד המצרי של התעלה, מדביקים עליהם בולים מצריים המוכרים עלידי איגוד הדואר העולמי ואו יוצאים דברי־הדואר לרחבי העולם.

בולים שהוחרמו (פרק ח')

בולי הנצחון של ישראל ובולים שהוצאו לכבוד ירושלים, צה"ל וחילותיה, הוחרמו ע"י ברית המועצות, פולין וזמורה גרמניה. בולים אלה תוארו ע"י ממשלות אלה כבולים מלחמתיים דברי הדאר שבוילו בבולים אלה תחנורו ארצה בתוספת הערה „לא ניתן למסירה בהתאם לאמנה בדבר אי העלאתם על נס של מעשי תוקפנות“. הציינים וההערות שונים בכל אחת מ־שלוש המדינות.

Non admis — (art. 28 § Lettre d) de la Convention de 1949 UPU — propoganda sur ténbres — poste dirigée centre le maintien de paix

נוסח זה הודפס על פתק שצורף לדברי דואר שהוחזרו מגרמניה המזרחית.

RETOUR Non admis — (art. 28 § 1d) de la Convention UPU glorification de L'agression Militaire sur timbre — paste

נוסח זה הוטבע בחותמת גומי על גבי דברי דואר שהוחזרו מפולין

שיבושים במרכזי מיון

פרק ט' כולל פריטים בולאיים שנוצרו כתוצאה משיבושים במרכזי מיון בחו"ל. כמות ניכרת של דברי־דואר הגיעה ארצה זמן מה אחרי המלחמה ממרכזי מיון שונים בחו"ל כשעל־גבי המכתבים צוינו שמות ישובים בשטח הכיבוש אולם צויין עליהם ירדן. דברי דואר אלה הגיעו תחילה לירדן וזו הטביעה הזתמת „שטה כבוש“ והחזירה לחו"ל. דברי־דואר אלה כונו אחר־כך לישראל וזו הטביעה עליהם חותמת ישראלית ודאגה להעברתם למוענים. החותמת הירדנית היא בנוסח:

RETURN TO SENDER DELIVERY PREVENTED BY OCCUPATION OF JORDAD TERRITORY

(בכל החותמת שגיאת כתיב במלה ירדן).

לבנגלאדש בולים עצמאיים

מאת חיים לנגלן

מובהק. הבולים מראים מפת באנגלאדש, האוניברסיטה בדקה, 75 מיליון איש, דגל המדינה, האסיפה המכוננת, הכרזת העצמאות, דיוקנו של שייך מג'יבור רחמן, והערך האחרון הנושא כרזה — עזרה לבנגלא דאש. ביום הופעת הבולים, 29 ביולי הוצאו למכירה מעטפות, "היום הראשון", שהוחתמו ע"י סניפי הדואר המרכזי הקיים במוג'י הגר. של טונות הדואר גם הוציאו תעריפון המורה על תעריפי בולים שונים. העתונות הבולאית המקצועית בבריטניה, המוסרת פרטים על מאורע בלתי רגיל זה

של הנפקת בולי דואר ע"י באנגלא דש, יודעת גם לספר על קבלת פנים שערכה מועצת עיריית לונדון, לציון המאורע, בה השתתף חבר בית הנבחרים ג'והן סטנהויז, וכן שר הדואר הבריטי וראש האוניברסיטה דאקה. יש לצפות שהבולים של המדינה החדשה ביותר ימשכו תשומת לב מיוחדת בעולם, אם כי ברור, שגורלם יהיה כמו עם ביאפריה.

הפנתרות העובדים הלאומית בישראל

קופת חולים לעובדים לאומיים

המרכז:

תל-אביב, רחוב ביכורי העתים 23, טל' 250221

- עזרה רפואית מלאה
- פתוחה לכל אורח כמולדת
- בחירה חופשית של הרופאים
- סניפים ברחבי המדינה
- סנטוריום מרכזי בירושלים

הרשם בתור חבר קופת חולים לאומית והכנס את בריאותך

העולם עקב בהתעניינות בלתי רגילה וציפייה אחרי הולדת אומה עצמאית חדשה באיזור שהיה קרוי מזרח פאקיסטאן (בנגלהדש), ארצם של הדי בנגלים. בנגלאדש נמצאת במפרץ בנגאל וגובלת בבורמה והודו. בירתה דאקה ואוכלוסייתה מונה כ-75 מיליון איש.

תשומת לב העולם התרכזה בשנה האחרונה באסון בנגלהדש ושגרה למותם של מאות אלפים אנשים, עזרה באה מרחוק ומקרוב. בקורת קשה נמתחה על ממשלת פאקיסטן, על שלא התעניינה מספיק בפיתוח החבל המזרחי. בבחירות שהתקיימו ב-דצמבר 1970 ניתנו 167 מתוך 169 מושבים למפלגת "אוומי" שדגלה באוטונומיה לאומית למזרח בנגאל. הרוב שניתן למפלגה של שייך מג'בור רחמן, המפורסם במנהיגי בנגל, גרם למתיחות עם ממשלת פקיסטן, אשר מיד השתמשה בכוחה הצבאי, שתקף בפתאומיות את אוניברסיטת דקה משטרת בנגל ואת האוכלוסייה, חסרת המגן. עתונות העולם עקבה בחרידה אחרי הטבח, שבעקבותיו נדדו מליוני פליטים להודו.

תוצאות הלחימה והמתיחות הביאו לכך שב-17 באפריל 1971, הוכרזה עצמאות בנגלאדש על-ידי מנהיגיו הנבחרים של חבל זה, כראש הממשלה שאחגדיאן אחמד. צבא השחרור של בנגל החזיק בשני שלישים של החבל וגודדים צבאיים של פקיסטן נמצאו רק במספר ערים גדולות בלבד. תוצאות הטבח ידועות. היו גם תגובות הומניטריות, כש-תרופות ומזון נשלח ממדינת נאורות לעזרת בנגאל דש. אולם מתברר, שהמרד טרם חוסל, וישנם עוד שטחים בהם שולטת ממשלת באנגלאדש, ובמקומות אלו נמצאים גם סניפי דואר לשימוש פנים וחוקיים הסדר עם ממשלת הודו, לפיו מוכרים המשלוחים וזוכים לטיפול והעברה, תמורת תשלום מיוחד בצורת תווית דואר, המוכרות כאמור ע"י הודו. הסכם זה דומה להכרה שהעניקו שלטונות הידו לנא-פאל משנת 1881 עד 1985, תאריך בו נתקבלה נא-פאל לאיגוד הדואר הבינלאומי. קיים אמנם הבדל עצום בין שני המקרים. לנפאל עבר בולאי, בו בזמן שמדינת באנגלא דאש עושה את צעדיה הראשונים, ובחלק קטן של שטחה, אולם בשני המקרים הודו היא המעודדת לקשרי דואר תקינים ובוליה של המדינה החדשה מוכרים ע"י הודו בלבד.

סימניה הראשונים של עצמאות מדינית, הם בולי הדואר. ואכן רק ב-29 ביולי ש. ז. ראו אור בוליה הראשונים של באנגלא דש, אשר הודפסו באנגליה. הסידרה כוללת שמונה ערכים נקובים, אשר נרשם לתפקידם הדוארי, יש להם גם תפקיד תעמולתי

סר אייזיקס באוסטרליה

חותמת בריטית

עם מגן דוד

בי"ד ביהולי הופיעו בבריטניה ארבע סדרות חדשות של בולים אזוריים במטבע עשורוני (הכוונה לבולים לשימוש במחוזותיה ה"שונים של בריטניה — סקוטלנד, וואלס, צפון-אירלנד, ואיי מאן). את הבולים תארנו לפני זמן מה.

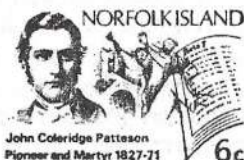

אלם עתה הגיעו לידינו חותמות "היום הראשון" של הופעת הבול לים ומצאנו ביניהן שתיים משני יינות ויצואות דופן.

החותמת באיי מאן מבוססת על סמל האי — תלת-רגל, כש לכל רגל מין דורבן דמוי מגן דוד. גם החותמת של צפון אירלנד מבוססת על סמל המחוז ש"אינו אלא מגן-דוד (יד אדומה בתוכו) וכתר.

תנ"ך פתוח

ספר תנ"ך פתוח הופיע בשני בולים של איי נורפולק, ב"כ 20 ספטמבר, שני הבולים צמודים זה לזה ע"י נקוב. הבולים הוקדשו לבישוף פטסון, במלאות מאה שנה למותו.

John Coleridge Patteson
Pioneer and Martyr 1827-71

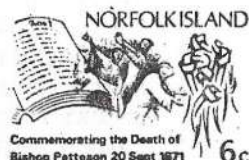
בול ליוסף ואשת פוטיפר

"ליוסף הורד מצרימה ויקמהו פוטיפר סריס פרעה, שר הטבחים, איש מצרי מיד הישמעאלי אשר הורידהו שמה". כך פותח פרק ל"ט בספר בראשית את סיפור המעשה ביוסף ואשת פוטיפר. ה"סיפור התנ"כי ידוע לכל — אשת פוטיפר נשאה את עיניה אל יוסף אך זה מאן ותאשה בכעסה על יוסף, הלשינה בפני בעלה כי "בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק ב". לפי הסיפור היתה זו העילה שיוסף הור שם אל בית הסוהר. סיפור זה מצא ביטוי באמנות הרועתק עתה לבול-דואר של פאראגואי.

פאראגואי היא אחת הספקים הפוטנציאליים של בולי-דואר וז היא אינה מתמחה כל נושא פופולארי המבטיח מירב לקור הות. במקרה זה האספנים שמחים בוודאי על מציאת בול נוסף ל"אוספים בנושאים תנ"כיים, במיוחד כאשר הבול הופיע במסגרת סידרה קטנה ולא יקרה יחסית. לסדרות הגדולות של בולי פאראגואי.

מונקו — בריאת העולם של אנג'לו

דואר מונקו הנפיק החדוש כול מיוחד לכבוד אונסקו ועליו קטע מתמונתו הידועה של מיכאלאנג'לו לן "בריאת העולם". כבול מופיע הקטע של שני הידיים המושטות זו אל זו. לכבוד אונסקו הופיעו במחזק עוד ושלושה בולים עם סמלי תרבות והינוך.

Commemorating the Death of
Bishop Patteson 20 Sept 1871

דואר אוסטרליה מכין עתה בול זכרון מיוחד למדינאי היהודי-אוסטרלי סר אייזיק אייזיקס ש"היה חבר האסיפה המהוקקת ב"ממשלת ויקטוריה ואחר-כך התור בע הכללי במדינה זו. סר אייזיקס (1855—1948) היה פעיל

"הביבל" בבולי קריסטמס

מאד בתויה המדיניים של אוסטרליה. ב"כ 1906 נתמנה שופט ב"בית דין העליון באוסטרליה. אחר כך שימש בתפקיד של מושל כללי בדומיניון האוסטרלי ונת"מנה כחבר מועצת המלך.

כאן ההודמנות להזכיר שבבול האוסטרלי משנת 1951 שהוקדש לכמה מדינאים ותיקים, לא נכלל סר אייזיקס רובים מן האספנים גר"טים בטעות לצרף בול זה לאוסף יודאיקה. הבול הודפס על-פי יצירה אמנותית של טום רוברטס המראה מאות ממנהיגי הראשון גים של אוסטרליה שניתן להכיר רם. לצורך הבול השתמשו רק בקטע המרכזי של הציור, וסא"מור, סר אייזיק לא נכלל בקטע זה. ממשלת אוסטרליה פירסמה בימים אלה מחשש תצלומו של הבול הישן ובמקביל תמונה מוגדלת של הדמויות המופיעות ב"בול, וביניהם מדינאים ידועים. הודגש בפירוש שבתמונה זו, לא מופיע סר אייזיקס. בול מיד חד לסר אייזיקס יופיע, לפי תכ"נית דואר אוסטרליה, רק ב"1972.

מדליית זהב לישראלי

"בבודפשט 71"

בשלושת ימי הפתיחה לקהל ביקרו בה כ-25,000 מבקרים.

שני אוספים של אספנים לא ישראליים ייצגו את הצד הישראלי של דאר-האוייר. אחד (פרד בלאו מארה"ב) זכה במדליית כסף, וְ השני — במדליית ארד מוכספת.

ישראל היתה מיוצגת ע"י אספן יחיד, יצחק ברק, אשר זכה ב־ מדליית כסף ומדליית כבוד מוד־ הבת עבור אוסף דאר רקיסות.

מדליה לדב ניר

מר דב ניר, מזכיר התאחדות אגודות הבולאים בישראל, קיבל ב־ ימים אלה מדליה מיוחדת מטעם הוועד המארגן של תערוכת הבור־ לים הבין־לאומית שהתקיימה ב־ בודפשט. המדליה הוענקה לו על ששימש נציג תערוכת „בודפשט" בישראל.

הופיע קטלוג קולר

מהדורת 1972 של קטלוג בולי ישראל בהוצאת ה. קולר מגבע־ תיים, הופיעה. הקטלוג (מחירו 4 ל"י) סוקר את כל בולי ישראל בעברית ואנגלית עם צילומי כל הבולים. זוהי המהדורה ה־20 של קטלוג קולר. יש לציין בספוק שה־ מחבר מתמיד בעקביות בהוצאת ה־ קטלוג.

סמואל ג'קסון — אינו יהודי

מעט מאד ידוע על חייו של סמואל ג'קסון פרסקוד, אולם ברור שהוא לא יהודי, היה עתונאי בבר־ בדוס והיה אחד הלוחמים הנאמ־ נים שם נגד העבדות וההפליה הגזעית.

בתערוכות „בודפשט 71" שנעלה בהונגריה צוינה תצוגתו של יעקב קליין מירושלים במדליית זהב גדולה ופרס הפרלמנט ההונגרי. שני הציגנים — מדליית זהב גדולה ופרס מטעם הפרלמנט הם משורת הפרסים הגבוהים ביותר של ה־ תערוכה. יעקב קליין הציג אוסף בולי הונגריה. לגבי ישראלי ה־ מציג בולי הונגריה בהונגריה, והו־ הישג הראוי לציון והערכה מיד־ חדים, כפי שאומנם עשו זאת ה־ הונגרים.

מדליית כסף הוענקה ליעקב בניצקי שהציג אוסף קלאסי של בולי יוון. דב קרון (בולי הידג'ז) צויין במדליית ברונזה מוכספת. א. דנק (דואר מהגנת ריכוז) צויין גם הוא במדליית ברונזה מוכספת. מדליית ברונזה הוענקה לקובץ (דואר אוסטריה בא"י). אדסמן, פנחס ווינגרטן צויינו בדיפלומות ותעודות השתתפות.

מדליה מוזהבת

„ב־לופוסטה 71"

בתאריכים 10 עד 13 ביוני ש.ז. התקיימה בברלין המערבית תערו־ כת דאר־אוייר בין־לאומית בחסות פיס"א — הארגון הבין־לאומי של אספני דאר־אוייר.

כ־250 מסגרות הוצגו בתערוכה זו ע"י אספנים מרחבי תבל. מפאת המספר המצומצם של מסגרות ש־ עמדו לרשות המארגנים, נהקבלו לתצוגה רק אוספים משובחים. בין התצוגות — היתה גם תצוגה של הדואר האמריקאי, אשר כללה מע־ טפה שהוחתמה על הירח על־ידי טייסי אפולו 13 (מעטפה זו בוטחה בסכום של כמיליון דולר!). הכניסה לתערוכה היתה ללא תשלום, וְ

דגל ישראל בגרמניה

בעיר המערב־גרמנית אסן, התקיימה בתחילת ספטמבר תע־ רוכת בולים גדולה תחת הסיס־ מה „ישראל בראי הבולאות". דואר מערב־גרמניה הטביע ב־ 21 בספטמבר חותמת־דואר מיד־ חדת לרגל התערוכה, כשבמרכזה דגל ישראל. נוסף לדגל ישראל מופיע השם „ישראל" באותיות עבריות.

התערוכה באסן נקראת „אס־ סינדיה 71" ופרט לבולי ישראל שהוצגו בה, היה בה אנף מיוחד לדואר בלונים. שתי התצוגות רוכזו באולם התערוכות המרווח בגרוגאפארק. ב־11 בספטמבר הוטבעה כאמור, החותמת לרגל התערוכה הישראלית ואילו ב־12 בספטמבר הוטבעה חותמת אחרת לרגל תצוגת דואר־בלונים.

החותמת עם דגל ישראל, כותב כתב העת הבולאי המערב־גרמני „דר סמלר דינסט", תוטבע לשמ־ חת כל אספני ישראל...

ג'זפה גריבלדי 1807-1882

מדגיגת. לילדיו ולילדינו ציונה את אהבתו לחופש ולאמת.

השפעתו של ג', שנמנה עם אישיה הגדולים של המאה התשע-עשרה היתה עצומה על התנועה הלאומית באירופה כולה ותרמה רבות לרעיונות הליברליים וההומניים במאה זו.

מסביב לשמו צמחו אנדרות רבות והמצאות מרובות על ידי ילדיו ומעריציו הרבים. אפילו האוטוביוגרף פיה שלו, לאחר פרסומה הראשון בניו-יורק באנגלית, הופיעה במספר גרסות שונות. היה אדם מיוחד במינו, אישיות של אמת וצויד בשביל היחיד שלו, מרתק ומעורר אהבה, אנשים נשמעו לו ושמחו למות למענו. גריבלדי כתב כמה רומנים בנוסף לזכרו נותני האוטוביוגרפיים.

בולים רבים הופיעו עד עתה לזכרו של גיבורה הלאומי של איטליה. בארצו הופיעו כ-30 בולים, המתארים את מאבקו ומלחמותיו, הוריו ובני משפחתו, המגשר המפורסם לבני סיציליה, קברו ואנדרטתו תיז; גם סן-מרינו, שכנתה של איטליה, כיבדה את זכרו בשתי סדרות עם 17 בולים. ברית המועצות והונגריה הוציאו 3 בולים וארצות הברית 2 בולים בסדרת "להחמי החופש".

גם לזכרו של מאצ'יני, חברו לרעיון ולמאבק, הופיעו בולים אחדים.

מנהיג תנועת התחיה הלאומית וגיבור מלחמות השחרור והאיחוד של איטליה נולד בשנת 1807, בניצה, שבאותה תקופה היתה חלק מצרפת של נפוליאון.

על ילדותו לא ידוע הרבה, ולא היה בה — כך אמר הוא עצמו — שום דבר בלתי רגיל, אך ידוע, שרוב שנות ילדותו בילה יחד עם אביו, שהיה דיג בן דיג, על הים ובאותם ימים נולדה בלבו השאיפה לחירות ולעצמאות שלא פסקה עד יומו האחרון.

גריבלדי מתקשר עם מאצ'יני, מנהיג המחזרת "איטליה הצעירה" ומקבל על עצמו את התפקיד להמריד את הצי אך נכשל ונאלץ לברוח לצרפת, אחרי נטור עליו גזר דין מות. משם מגיע לארצות הברית ומשתתף גם במלחמותיה של ברזיל ואורג' וראי. בכל שתים-עשרה שנות גלותו בארה"ב שמר ועל קשריו עם מאצ'יני. פה יסד גם את "הלגיון האיטלקי", שסייע רבות להתעוררות הרגשות הלאומיים באיטליה, ופה, בזכר, נשא גם את אשתו שילדה לו 3 ילדים ושעמדה לצדו בכל מאבקיו ומלחמותיו.

ב-1848, עם פרוץ המהפכות באירופה שב למולדת, כדי לפעול למען שחרורה ואיחודה. שמו כבר הולך לפניו וראו בו את האיש המסוגל להוליך את עמו וארצו מעול זרים.

ב-1860 פלש גריבלדי עם אלף מתנדבים לסיציליה, ניצח בקרב את צבאות הבורבונים ושיחרר את כל האי. מכאן המשיך לנאפולי בתקווה להתקדם במסעו צפונה לשהחרר את רומא ולהביא על ידי כך לאיחוד איטליה. מחשש התערבותה של צרפת, של נפוליאון ה-3, הסכים להתפטר.

מ-1860 ועד ל-1870 התרכזו בעיקר לבעיית סיפוחה של רומא והמחוז לממלכה האיטלקית. בשנת 1962 פלש לרומא אולם נאלץ לסגת אחר לחצו של נפוליאון.

במלחמת השחרור השלישית, ב-1866, זכה בגז' חזן על האוסטרים ובשנת 1867 פלש בשנית למדינת הוותיקן, ניצח את צבא האפיפיור, אך לבסוף נאלץ לסגת בגלל הצבא הצרפתי ששלח לעזרת האפיפיור.

שנותיו האחרונות בילה גריבלדי בקאפררה. חי בעוני ועסק בחקלאות על אדמת טרשים זו. כאן גם נפטר בשנת 1882.

פעמים רבות ביטא משאלתו להישרף במדורת מתים גבוהה, כאחד מגיבוריו של המירוס, אך בק שתר זו לא נתמלאה. דבריו האחרונים היו, צוואה

בענייני בולים לששון פונים

פנה אל:

ת. ד. 6420 ת"א
טלפון 449818

בלגיה לקראת אולימפיאדת מינכן

האולימפיאדה ה-20 תיפתח הגיגית בעוד כשנה במינכן שבגרמניה המערבית. כבר עתה מפיקות מדינות שונות בולים מיוחדים לקראת אולימפיאדת מינכן ואין ספק שבמשך השנה נזכה בהרבה בולי אולימפיאדת מינכן.

דואר בלגיה ביצע את ההזדמנות הנפיק בול או-לימפי עם תוספת ערך מוסף לטובת הוועד האולימפי הבלגי שיקדיש את ההכנסה מן הערך המוסף של הבול למימון המשלחת הבלגית לאולימפיאדה במינכן.

עונת
הקטלוגים
בארץ ובחו"ל

התיקרו הקטלוגים בארץ ובחו"ל

השוק הבולאי נמצא בתנועה מתמדת. בתאם לפופולאריות או סימפטיות אישית של האספן, עלה ומתחזק איסוף בולי מדינות מסוימות המדינות אחרות מאבדות את כח משיכתן. את התנועות הללו רושמים הקטלוגים הבולאיים כמו ברומטרים רגישים. ההיצע והביקוש מכתיבים את דופק השוק הבולאי המוצא את מקומו וניתן לבדיקה בקטלוג הבולאי.

כבר בהודש ספטמבר השונה הופיע הקטלוג החדש והנפוץ „צומשטיין-קטלוג לבולי אירופה 1972“ ש- מעדכן עד מאד המאפשר לאספן לעקוב אחרי תחיי דושים לקראת שנת 1972. יחד עם „צומשטיין — אירופה“ הופיע גם קטלוג-כיס של צומשטיין לשווייץ וליכטנשטיין 1972 ואף בו רישומים אחרונים של תנודות השוק הבולאי.

למרות שבשנה החולפת, לא נרשמו תנודות רבות השיבות בשוק הבולאי, הוץ מההוצאות הקלאסיות, נמצאים בכ"ז בקטלוגים המעודכנים שינויי מחירים שיטתיים ביותר את האספן — הבולאי.

650 לזנטה אליגרי

גרמניה המערבית תנפיק ב"ב בספטמבר בול זכרון למלאת 650 שנה למותו של דנטה אליגרי. דנטה נחשב לגדול המשוררים של איטליה ומגדולי המשור-

ררים בעולם. הפואמה הידועה ביותר שלו „הקומדיה האלהית“ היא חזון נדודיה של נישמת המשורר. דנטה (1265—1321) נולד בפלורנץ אולם אין יחד עם הרבה על ילדותו וכן לא על תקופת חייו האחרונה. בשבתו בפלורנץ היה פעיל מאד בחיים הפוליטיים, אולם כאשר הגיעה לשלטון סיעת האפיפיור בשנת 1302, גורש דנטה מפלורנץ.

האל הדייג

סמואה המערבית הנפיקה ב-20 בספטמבר השנה, סידרה בת 4 בולים שהוקדשו לאגדות של סמואה העתיקה. הבולים, בערכים של: 3, 8, 10 ו-22 סין מראים את המלכה סלמסינה, לו והרנגולותיו המקדשות, האל טגלוא דג את סמואה מן הים והד הר וי עם אגס-הדמעות. נושאי האגדות האלה לקר הים מגילופי עץ עתיקים.

קטלוג מיוחד לבולי מונגוליה

דואר מונגוליה הנפיק קטלוג מיוחד לבולי מונגוליה, מתוך מגמה לעודד איסוף בולי הארץ. הקטלוג סוקר את כל בולי מונגוליה שהופיעו מאז 1924 עד סוף 1970. למונגוליה שרת בולאי מיוחד הפועל במסגרת השרות הבולאי ההונגרי האחראי להנפקת בולי מונגוליה והפצתם.

מספק בולים חדשים מכל
העולם נושאים וארצות

מוריס ולנטין

רח' יבנה 6, תל-אביב, טל' 611149

סימפוזיון גיאולוגי — ברודזיה

רודזיה ארחה בסוף אוגוסט סימפוזיון בין-לאומי בנושא גיי-אולוגיה תחת השם „גרנית 71“. לרגל האירוע הונפקו שם בולי זכרון עם דגמי מחצבים וסלעי רודזיה בני 1800 עד 3400 מיליון שנים. בכנס השתתפו כ-250 מדענים מכל העולם.

שלוש מאות שנה לדואר ג'מייקה

בולי דואר קיימים בעולם מאז 1840, כאשר הופיע בבריטניה הר בול הראשון הידוע בשם „בלק פני“. לעומת זאת היו קיימים שרותי-דואר הרבה לפני הופעת בולי דואר.

בג'מייקה, למשל, מציניים עתה מלאות 300 שנה לשרותי דואר במקום. ב-30 באוקטובר תופיע שם סידרת בולים עם תעתיקים של מכתבים עתיקים, מעטפות, בולים ראשונים וחדשים.

באוסטריה הופיעו שלושה בולים עם מורקות אמנותיות

מבקשים פרטים באמצעות בול

ארבעה בולים, המתארים את התפתחות התיירות, יופיעו ב- ברמודה. על ארבעת הבולים מופיעים אתרים וסמלי תיור כמו מגדל מרטלו, מבנה מהמאה ה-17 שמקורו ומטרת בנייתו אינם ידועים, ספינת מיפרשים קטנה ובתי מלון מפוארים לציון התיור המודרני שכוונתו למשוך טיילים רבים ות-אבן המיסתורית "הנר" אית על הבול בערך נקוב של 75 סנט.

האבן, בעלת כתובת שלא פוע- נחה עד כה, מופיעה בתוך קיר בית הממשלה של ברבודה ומגיי- חים שהגיעה לשם באמצעות ספינת משא במאה ה-18. אין מכי- נים את פשר המילים המופיעות על האבן הנראית כאילו לוקחה מבנין הרוס בלנדון. דואר ברי- בודה, מקווה באמצעות הרצאת בול זה שימצא אדם שיוכל להב- היר את קורות „האבן המיסתור- רית“ ויודיע על כך למשרדי הר- דואר בברבודה.

בול גרמני לחומת ברלין

דואר מזרח-גרמנית לא שכן לציון את הששור הראשון לה- קמת חומת-ברלין הידועה. לרגל המאורע הופיעו בגרמניה המזרחית שני בולים שאחד מהם מראה את שער ברנדבורג שלפניו עוברת החומת הנוצת את ברלין על רקע בניינים חדישים והבול האחר מראה את אותו שער כ- רקע ועליו דמויות חייל ואיש המליציה. על-גבי שני הבולים אין זכר לחומת עצמה...

1871 1971

מדי צבא בג'יברלטר

גיברלטר היא בין המדינות בעלות נוסטלגיה מיוחדת לצב- אות הכיבוש. בשנת שעברה, והר- שנה בפעם השניה תופיע שם סידרת בולים עם מדי-צבא ש- שירת אי-פעם באי. יופיעו אר- בעה בולים עם מדי „המשמר הר- שחור“ משנת 1845; הרגימנט המלכותי; משמר הגבול המלכו- תי מ-1704 והרגימנט של דובר- שייך ודורסט מ-1801.

בוצ'אנה בת 5

ב-30 בספטמבר תחוג בוצ'אנה שבאפריקה, 5 שנות עצמאותה. המאורע יצוין בסדרת בולים הר- מתארים ראש שור על רקע מפת המדינה, גלגלי שיניים המסמלים תעשייה ולידים מים, זברה מתרר- ממת על רגליה האחוריות, דגן וסמל המדינה.

האמריקאים נלחמים בסמים

בארה"ב יוכרו ב-3 באוקטובר על „שבוע המלחמה בסמים“ ו- לקראת המבצע יונפק בול-דואר מיוחד, שנועד להרתיע בפני שי- מוש בסמים משכרים. הציירת מ. בורוז עיצבה בול מרשים הר- מראה גערה שהתמכרה לסמים וכתובת „מגע שימוש בסמים“.

באגודות

באגודת חיפה

באגודת חיפה תיפתח הפעולה התרבותית של עמנת החורף בהר צאתו של מנהל השרות הבולאי, מ. כהן, על תוכניות השירות ב-שנת 72/73. מועד ההרצאה — 17.10.71;

7.11.71 — טקס הענקת מדליה ע"ש גרוזה ז"ל, לשנת 1971;
21.11.71 — הרצאת סיגן, הדפסת בולאי אוסטריה הראשונים";

5.12.71 — הרצאת מאיר רמתי, "תפרוכות בולים";

כמו כן ייבחר הוועד להכנת האסיפה הכללית.

12.12.71 — מסיבת חנוכה עם תוכנית אמנותית;

26.12.71 — האסיפה הכללית הר שנתית;

בתקופה הנ"ל יתקיימו כ-17 ערבי חליפין, בעיקר בימי חמישי בשבוע.

* *

דג המרשילד — בזמביה

זמביה שבאפריקה הנפיקה ב-17 בספטמבר השנה, שלושה כר לים לזכרו של דג המרשילד, מזכיר האו"ם המנוח שנהרג בשליחות האו"ם באפריקה.

ידו הוא מגן על עצמו ומשיג את טורפו.

הדג יוצר את הזרם באמצעות מאות אלפי יחידות אלקטרונות הנוצרות בתאי שריר מיוחדים ה"נמצאים בשיסבת דקה סביב גופו של הדג, בין ריקמת העור והשריר. הקוטב השלילי (החשמלי) מצוי בדג בחלקו הקדמי ואילו החיובי נמצא בקצה-זנבו. עוצמת הזרם מגיעה אצל דג זה לכמאתיים וולט, עוצמה מספקת לגביו בהחלט.

אישים בשווייץ

שווייץ תמשיך בהנפקת בולים אישים עם דיוקנאות מדענים דגולים בהמשך לסידרה ושהופי"ע זה עוד ב-1969. חלקה השני של הסידרה הופיעה ב-23 בספטמבר השנה ויכלול את האישים הבאים: הבקטריולוגיסט אלכסנדר ירסן (1843—1935); אוגוסט פורל, פסיכיאטר (1848—1931); ג'ולס גונין — איפטאלמולוגיסט (1780—1935); רוברט קוך, בקטריולוג (1843—1910); ופרדריק גראנט באנטיגן — פיסיולוג.

חדש וישן בסט לוצ'יה

סנט לוצ'יה, אי בקבוצת איי ווינדורד, במזרח הודו המערבית, השיך לבריטניה, הלך ב-עקבות דואר ג'יברלטר בהוצאת בולי-צמדים המראים זה ליד זה נופים עתיקים וחדשים. דואר סט. לוצ'יה הנפיק ארבעה צמדים בערכים 5, 10, 25 ו-50 סנט ואין כל ניקוב בין הבולים בצמד.

קפריסין מזמינה תיירים

אהדות מן הסדרות של בולי קפריסין כבר הוקדשו לתיירות, אולם דואר קפריסין ממשיך בהוצאת בולים הקוראים לתיירים

לבקר באביב. סידרה חדשה של בולים כאלה הופיעה ב-20 בספטמבר השנה. הופיעו 4 בולים בערכים של 15, 25, 60 ו-100 מיל. כולם מתארים נופים מסוגננים.

בולים נגד אפליה גזעית

ביותמת האו"ם מגפיקות עתה מדינות רבות בולים בנושא אפליה גזעית. דואר או"ם עצמו ינפיק בולים כאלה ב-21 בספטמבר. בולי האו"ם החדשים, בעלי ציורים סימליים מאד, בשתי מהדורות — אחת לשימוש דואר או"ם בנייר יורק במטבע אמריקאי (8—13 סנט) ומהדורה אחרת לשימוש דואר או"ם בג'נבה, במטבע ש"ח ווייצרי (0.30 ו-0.50). בולי שתי המהדורות זהים בציורם ורק ה"ערכים שונים. הבולים צוירו ב"ידי ד. גונאו מצרפת וא. האומן מדנמרק. הם הודפסו ב"פאן.

דגי חשמל בגמביה

סדרה גדולה וצבעונית של דגים הופיעה בראשון ביולי ב-גמביה שבאפריקה. בסידרה 13 בולים עם דגמים של 13 דגים. בין השאר נמצאו בהם את דגי החשמל הידוע והמצוי באזורי גמביה ובחלקים נרחבים של אפריקה. כידוע אין לדג החשמל חומר ארסי בסנפיריו, אולם הוא מסוגל ליצור הלם חשמלי, עלי-

איספו בולי ישראל

השירות הבולאי

ירושלים, תל-אביב-יפו, חיפה, טבריה, נתניה, באר-שבע, פ"ת, לוד ובבתי דואר.

הבא לביתך תחביב אמיתי - היה מנוי בשירות הבולאי